

Žukaučiznos šaltinis

Turistinė vertė



Sinonimai

Nėra

Koordinatės

LKS: 612517; 6115210

Adresas

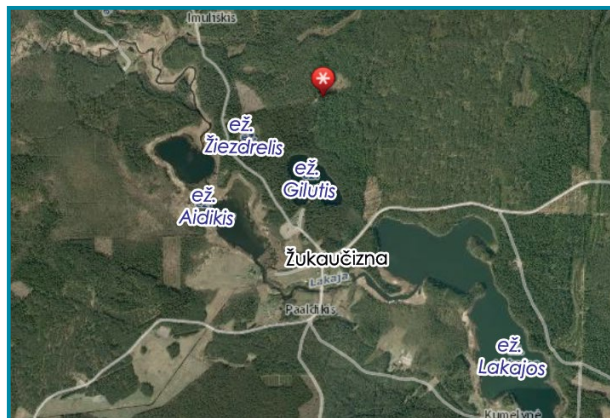
Švenčionių r. sav.,
Labanoro sen.,
Baranavo miškas

Kairiajame Lakajos krante
Mažojo Siaurio, Aldikio,
Gilučio ir Lakajos ežerų
tarpuežeryje

Šaltinis nuo Gilučio ežero į
šiaurę kylant loma nutolęs
apie 350–400 m, o nuo
Žukaučiznos tilto per Lakają –
net 1,1 km šiauriau

Kaimelyje, įsikūrusiame
Lakajos vidurupyje bei 13 km
į pietus nuo Labanoro,
yra Pasiurės girininkija,
kuri priklauso Švenčionių
miškų urėdijai. Joje galima
pasiklausti kelio link šaltinio

Labanoro regioninis parkas,
valstybinio miško ribojamas
ūkinės veiklos kvartalas



Aplinka

Rytų Aukštaičių aukštumos ritiniame paribyje Labanoro fliuvioglacialinio duburio pakraščiai dar prikaišioti įvairaus dydžio ir vaizdingai įlankomis lankstytų miško ežerėlių. Čia Lakajos ir Peršokšnos hidrografinė sistema drenuoja rininių klioniukų ir termokarstinių duburių suskaidytą ežerinę zandrinę lygumą (fIIIbl). Vyrauja smėlynai, kurių apyplokštės 160–165 m NN, vietomis net apie kilometrą ištįsios kepališkos kalvelių pakilumos, sukauburiavusios visą Lakajos ir Peršokšnos tarpupį. Palei Lakają dar plačioje salpoje plyti papelkėjimai (bIV), tyvuliuoja upės tėkmės suverti pratakūs Aldikio (19,7 ha) ir Lakajos (73,9 ha) ežerai. Aldikis labai sekus, tik apie 1 m gylio, pelkėtomis pakrantėmis, prineštas dumblo ir dugne priklotas sapropelio.

Su juo ištaku besijungiančio nediduko Gilučio vanduo tarp pušynų raibuliuoja kiek aukščiau (141,9 m NN) įdubusiame smėlio (fIIIbl) guolyje. Kiek šiauriau Lakajos (už 2–2,5 km) ir dar aukščiau smėlėtose pakilumose apie 146,2–147,3 m NN tyvuliuoja labai poilsiautojų pamėgtų Mažojo ir Didžiojo Siaurio, Ilgio, Vainiūnų ežerų skaidrūs vandenys,

kurių sistema iš pirmo žvilgsnio visai nenuotaki. Takoskyros neraiškios, tačiau jų vandens perteklius gan smarkiai sunkiasi į požemius ir pajėgus srautas smėlinga storyme tiesiausiu keliu krypsta link Lakajos, o kita dalis ir priešingai – link Peršokšnos. Žukaučiznos apylinkėse link Lakajos gruntinio vandens srautas atiteka net nuo Mažojo Siaurio apyežerio, be to, matyt, labiau susikoncentruodamas palei čia susidariusį rininį klioniuką su vietomis papelkėjusiu dugnu įkritusiu 143–150 m NN tarp Mažojo Siaurio pietinio galo ir Gilučio ežerėlio. Šio rininio klioniuko rytinėje pašlaitėje apie 149 m NN papelkėjusiame pažemėjime iš po durpių sluoksniu esančio smėlio (fIIIbl) išsilieja Žukaučiznos šaltinio ištaka. Versmės pasirodo duobėmis išvarpytoje eglyno lomoje (negilaus dubaklonio pakraštyje) tarp su skirtingu vandens lygiu Gilučio (141,9 m NN) ir Mažojo Siaurio (146,2 m NN) ežerų.

Dabartinė būklė, kaptazas

Šaltinis nekaptuotas, sunkiai randamas, nėra nuorodų. Būdamas atokesnėje miško vietoje, nėra lankomas. Rininio dubaklonio pakraštyje, lėkšto šlaito įlankyje atsivėrusioje lomoje (padurpėjusiame duburyje su eglynu) liejasi keli ištakos židiniai. Vanduo užpildo atsivėrusias duobes tarp eglių šaknų ir durpių kupstų išgraužomis, kitur paslėptas durpių sluoksniu susilieja į bendrą išplovą ir nuteka V ir PV kryptimi link Gilučio ežeriuko. Pasitvenkusios duobės pakraščiais apaugusios samanomis su 10–30 cm aukščio durpingais kranteliais. Vanduo lėtai sunkiasi iš įvairaus smėlio (fIIIbl) sluoksniu, užkloto miško durpžemiu. Duobių (1–1,5 m skersmens) dugne ir išplovose priklotas dumblo, priaugę maurų, prikritę



šakų. Gruntinio vandens ištaka vangiai vyksta nemažame šlapynės plote (20 × 40 m) po linguojančiu, prasmunkančiu, durpėtu ir šaknimis apraizgytu paviršiumi.

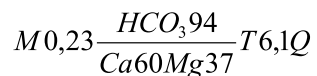
Vandens fizikinės savybės

Vanduo užsistovintis durpingose duobėse, vietomis pasidrumztes. Srovenančiose išplovų vietose skaidrus, bekvapis. Nėra geležies nuosėdų. Išmatavus mobiliu matuokliu (2014-04-30) vanduo buvo 6,1 °C temperatūros, silpnai šarminis (pH = 7,74). Savitasis elektros laidis (SEL = 230 μS/cm), vandens oksidacinis ir redukcinis potencialas (Eh = +215 mV), deguonies (O₂ = 6,01 mg/l).

Vandens cheminės savybės

Vanduo gėlas, turi mažai mineralinių medžiagų (226 mg/l), minkštas (bendrasis kietumas 2,72 mg-ekv/l). Jame nustatytas nedidelis kiekis nitratų (0,38 mg/l). Nitritų, amonio ir geležies neaptikta.

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)



Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	226		
Sausoji liekana 180 °C	140		
Bendrasis kietumas		2,72	
Karbonatinis kietumas		2,72	
Nekarbonatinis kietumas		0,00	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	4,19	0,12	4,03
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	2,45	0,05	1,68
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	170,86	2,80	93,96
Nitritai, NO ₂ ⁻	< 0,02	0,00	0,00
Nitratai, NO ₃ ⁻	0,38	0,01	0,34
Katijonai:			
Natris, Na ⁺	1,74	0,08	2,86
Kalis, K ⁺	0,15	0,00	0,00
Kalcis, Ca ²⁺	33,77	1,68	60,00
Magnis, Mg ²⁺	12,70	1,04	37,14
Amoniakas, NH ₄ ⁺	< 0,03	0,00	0,00
Kitos analitės:			
pH, pH vienetai 20 °C	7,79		
Permanganato skaičius, mg O/l			
Bendroji geležis, mg/l	0,025		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	281		

Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Nėra.

Tipas

Krentantis (erozinis), rininio klioniuko pašlaitėje

Režimas

Nuolatinio veikimo

Vandeningumas

Vizualiai mažo vandeningumo, tiksliau nusakyti pajėgumą sunku. Vanduo užsistovi duobėtose įgriuvose, išplovoje, pradingsta ertmėse po durpingu sluoksniu

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis

Aprašė:

P. Gedžiūnas,
Z. Zanevskij, 2014